

den Aar efter Aar glider ud i Sandet og bliver til ingenting. Jeg tror heller ikke, at det er forsvarligt over for vor Lærerstand Gang efter Gang at berede den denne Skuffelse, efter at man Gang efter Gang har vakt Haabet hos den om at komme til at leve under nogenlunde anstændige og forsvarlige Lønningsforhold. Jeg ved vel, at der ikke i alle Samfundsklasser er Sympati for denne Lov, idet man mange Steder mener, at den koster for meget, eller med andre Ord, jeg tror ikke, at det saa meget er Udgiften, som man viger tilbage for, men man mener — for at bruge et populært Udtryk — at man faar for lidt for Pengene. Den Betragtning er maaske heller ikke helt urigtig, men hvorvel jeg godt kan dele den Anskuelse, at den Forbedring, som denne Lov bringer i vore Undervisningsforhold, ved første Øjekast maa synes at være noget dyrekøbt, vil jeg dog dertil sige, at det ikke er saalet at vurdere den Slags Ting i Penge; det er overordentlig vanskeligt at komme til en Bedømmelse af, til hvilket Pengebeløb man skal vurdere en Forbedring af Folkeoplysningen. Jeg for mit Vedkommende vilde i alt Fald ikke paatage mig en saadan Vurdering. Jeg betragter det derfor ikke saa sikkert, at man har Ret, om end jeg indrømmer, at der er noget i det. Det er ogsaa blevet sagt her, at efterhaanden som Lovens Behandling er skreden frem, har den mere og mere faaet Karakteren af kun at være en Lønningslov. Det maa erkendes, at adskillige af de Forandringer, der ere foretagne, i Virkeligheden med Føje kunne betegnes som Skridt henimod at gøre Skoleloven til en ren og bar Lønningslov; men selv om saa var, er det min Overbevisning, at de Bestemmelser, Loven har, ville være en ret væsentlig Forbedring af vort Skolevæsen. Det er klart, at den Afhængigheds-tilstand og de utilfredsstillende økonomiske Forhold, hvorunder en stor Mængde af vore Lærere for Tiden leve og i en Menneskealder have levet, medens alle andre ere gaaede frem i økonomisk Velvære, naturligvis maa lægge et Tryk paa hele deres Maade at være paa og ødelægge deres Energi. Det vil være for meget at forlange, at de skulle udføre deres Gerning paa en blot nogenlunde fyldestgørende Maade, naar man ikke drager Omsorg for, at de i nogen Grad ligesom andre Samfundsklasser kunne nyde det Velvære, som de efter deres Stilling i Samfundet kunne gøre Krav paa. Og ser man hen til Lovens Bestemmelser i saa Henseende, er Talen om, at Lønningerne skulde være for høje og urimelig

store, en Tale hen i Vejret. Den Stilling, som man for Fremtiden giver Lærerne, er ingenlunde overdreven god. Den er tværtimod en saadan, at den f. Eks. ikke tilnærmelsesvis naar de Lønningssatser, som vi have i de Kommuner, hvor jeg er bedst kendt. I min Kommune have vi 5—6 Første- eller Enelærere, hvis Løn er op ad 3,000 Kr., og Andenlærere paa mellem 11—1500 Kr. Det, Loven her giver, kan ikke med den fjerneste Skygge af Berettigelse siges at være noget særlig flot.

Jeg vilde meget ønske, at man kunde enes om at tage Forslaget, som det nu foreligger; thi jeg nærer den samme Frygt, som ogsaa er udtalt af andre, for, at der, hvis man paa ny gaar til en Realitetsbehandling, kan opstaa ny Vanskeligheder. Jeg vil betragte det som højest beklageligt, om denne Samling gik til Ende, uden at Skoleloven blev ført igennem. Men skal man endelig til en Realitetsbehandling og til at foretage Forandringer, er der et Par Smaating, som jeg gerne vil paapege nu i den 11te Time, nærmest af den Grund, at jeg ikke tidligere har følt mig foranlediget til at tage Ordet ved Skolelovens Behandling. Dette er til Dels ogsaa foranlediget derved, at en Del af de Indvendinger, som jeg fra først af havde at gøre, efterhaanden under Sagens Gang ere skaffede til Side, uden at jeg har behøvet at tage Ordet. Der er dog en Ting, som jeg synes, at man har set fejl paa, og det er § 6 og hvad der knytter sig dertil. Der staar i § 6, at det med Skoledirektionens Samtykke skal være tilladt at undervise indtil 35 Børn i alle Aldersklasser i en og samme Klasse. Det anser jeg for ganske uforsvarligt, og det forekommer mig, at man i alt for ringe Grad har haft Øjet aabent for det, som efter min Erfaring bedst kan hjælpe Undervisningen frem, nemlig en forbedret Klassedeling. Man har alt for lidt haft Øjet aabent for, hvilken mægtig Løftestang der ligger i, at man kan tilvejebringe en Klassedeling i vor Almueskole, saaledes at kun 1, højst 2, Aldersklasser undervises sammen. Man kunde gerne have sat en lille Præmie paa en saadan Klassedeling. Naar Befolkningen er nogenlunde tæt, er det naturligst, at man udvider den enkelte Skole og ansætter en Andenlærer. Det er for det første billigere end at bygge en ny Skole og ansætte en ny Førstelærer; men enhver Kommunalbestyrelse, der har Interesse for sit Skolevæsen, vil gøre det foruden af det økonomiske Hensyn for selve Skolens egen Skyld, idet der derved kan opnaas en forbedret Klassedeling. Jeg synes derfor, at